

EESTI SPORDILEHT

KEHAKULTUURI SIHTKAPITALI VALITSUSE * EESTI SPORDI KESKLIIDU
* JA * ÜLERIIKLISE VÕIMLEMISÕPETAJATE SELTSI HÄALEKANDJA *

Toimetus ja talitus: Tallinn, Vene tän. 11-a, kr. 10. Postkast 70. Telefon 9-28. ☒ Tellimise hind: aasta peale 7 krooni, kuus 60 senti.
Eesti Spordileht ilmub igal reedel.

IX. aastakäik.

Reedel, 19. oktoobril 1928. a.

IX. aastakäik.

Millal annab meie küla Paavosid?

Kümnevõistluse maailmarekordimees P. Yrjöla on eht talupoiss. Teeb sporti taluföö kõrval.

Paavo Yrjöla on Soome teise suure Paavo (Nurmi) kõrval praegu spordi maailma kuulsaim. Peale olümpiaadi Soomes korraldatud ankeedil asetati Yrjöla Paavo isegi Nurme Paavost hääle arvuga ettepoole, millega ta omandas „Hels. Sanomate“ poolt väljapandud hõbekarika.

Soome on uhke oma mõlema Paavo peale. Nurmile on juba ausammas olemas, kuid tuleb ka kahtlemata aeg, kus Yrjölägi pronksi ja graniiti jäädvustatakse. Võiks arvata, et sportlikud maailmakuulsused on kõik aiva sullepatjadel võrsunud, söönud ainult naatrium-vosvaati ja lebanud kõrgustiku päikese all, kuid vaadeldes neid Soome kuulsusi, peab veenduma vastupidises.

Nurmi elulooga oleme meie juba tutvunud E. Spordilehe veergudel ja näinud, et ta lapsepõlve ja tõusuaastad ei ole olnud kuigi roosilised. Praegugi käib mees Helsingis tehases ametis, tõuseb vara, teeb võrdlemisi rasket tööd ja harjutab ajal, kus mõnda meest ei taha saada piitsagagi sängist välja.

Yrjöläga ei ole lugu sugugi parem. Ta on kehvik-taluniku poeg ja elab samuti oludes, mis nõuavad määratud tahte jõudu,

et sealt suuta rabeleda maailmakuulsusele, maailmarekordidele — Hämenkyröst Amsterdam, Pariisi ja Berliini.

Möödunud suvel käis Yrjölä ta kauges kodukolkas külastamas üks ajakirjanik. Teekonnast kirjutab see:

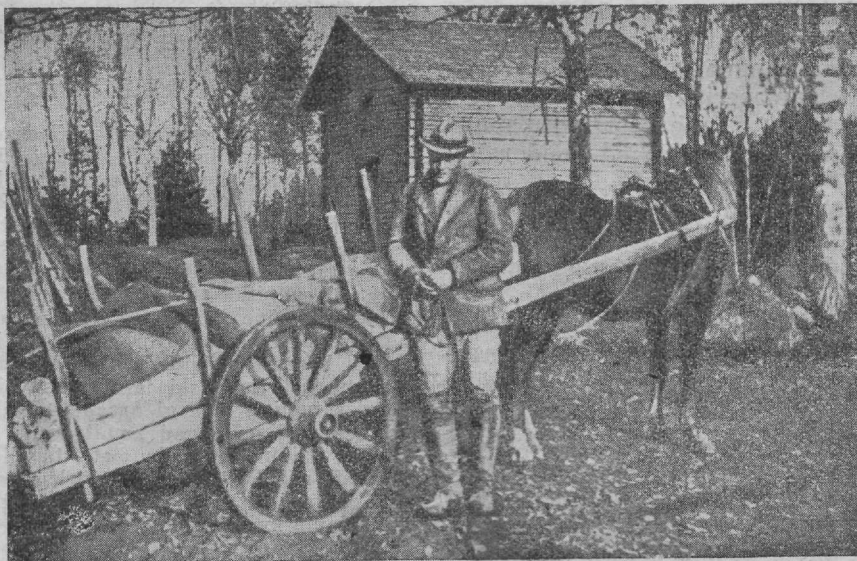
— Timmi Yrjöla talu on vaid paari, kolme kilomeetri kaugusel kirikust, kuid peaaegu täiesti maailmast lahutatud. Tee on sinna väga vaevane, künkline ja kalju- ne, läbistatud ojade ja aukudega. Lõpuks hakkab puude vahelt helendama Valkijärvi ja metsatukast hakkab silma ka tüübiline kyrömaa talu.

Paavo ise ei ole parajasti kodus. Läänud ema seletust mööda juba koidikul veskisse teri jahvatama ja kes teab, millal ta pääseb sealt tagasi. Jään ootama ja lähen vahepeal tutvunema Timmi talu teise kuulsusega, milleks on haraline hiiglamänd, rinnakõrguselt 4½-meetrilise ümbermõduga. Tagasi tulles juhatab isa tahakambriisse, kus on Paavo puhas laud. Sellele laotatud välja kõik hõbelusikad, kristallkannud ja kulduurid, mis Paavo võiduhindadeks. Suurtel puhkudel tuuakse hõbelusikad ka tarvitada ja juuakse kristallkannudest kapakalja peale.

Jutt sobib isaga.

Paavo Yrjöla treeningul kodutalus.

Paavo Yrjöla veskilisena.

— Kas suguseltsis on olnud varemgi tugevaid mehi?

— Ei ühtegi väljapaistvat, puha kesk-pärased poisid.

— Kust siis Paavo ja Iivari said oma spordikire?

— See oli siis, kui poeg Artur käis seminaris. See tõi sealt need vigurid kaasa, ja kuna Iivari ja Paavo olid ühetugevused, hakkasid nad omavahel koledasti punnima. Ega minagi seisnud selle vastu, asjal oli see hea külg, et poisid hakkasid eemale

Kuidas tõsta meie jalgpalliklassi.

Kauplemise asemele meeste kasvatamine. Luua liidu juhatus, kel la aldane usaldus. Esivõistlus kahes tsüklis.

Jälle on möödunud üks hooaeg. Jälgi-des meie jalgpallivõistlusi möödunud hooajal ja arvustades neid, peab konstateerima, et tõusust ei saa olla juttu, vaid oli märgata üldist langust. Kevadel olümpiamängude ettevalmistusel oli veel hoogu ja tahtejõudu, kuid sügiseks lahtusid ka need faktorid.

Meil on kolm korralikku meeskonda ja terve rida väikeseltside ja provintsi meeskondi. Võistlusi on peetud nende vahel terve rida, kuid ainult mõned üksikud on rahuldanud mitte üksi asjatundjaid, vaid ka suuremaid hulki pealtvaatajaid. Pealtvaatajate arv suurtel võistlustel on tunduvalt kahanenud, rääkimata väikeseltside võistlustest, kus pealtvaatajad peaaegu puuduvad. See on ka täiesti arusaadav. Rahvas tahab näha head jalgpalli ja iga-sugune reklaam ja meelitamine ei aita, kui asjasse parandust ei suudeta tuua. Need kurvad faktid seavad meid küsimusel, kus peitub siin viga? Kas on siin tegemist hooletusega, asjatundmatusega, või organiseerimise oskuse puudusega?

Õieti öelda on viga igalpool. Meie ei taha süveneda asjasse ja selle tõttu ei taha ennast paljuski süüdi tunnustada. Meie oleme alati teinud rohkem sõnu, kui asjalikku tööd. Seltside ja isiklikud huvid on seisnud alati kõrgemal üld- ja rahvushuvidest. Näiteid sellest võiks ette tuua kümekond, kui see praegusel momendil tooks parandust. Meie oleme alati tahtnud saada mängijaid ja veel häid mängijaid, kuid nende ratsionaalse kasvatamise peale oleme väga vähe pannud rõhku. Kui asi peaks nii edasi arenema, siis võime kindlasti paari aasta pärast seista kurva fakti ees — meil pole enam jalgpalliklassi. Meie jalgpalli klass tugeneb praegu Kalev, Sport, TJK mängijatele, kelle arv tõuseb vaevalt 30 mängijani. Järeletulijaid neile pole kusagilt loota. Meie väikeseltsid ja provintsi pole seni suutnud anda ega ka kasvatada mitte ühtegi korralikku mängijat. Kui kaua aga suudab vana põlv veel ennast vee peal hoida ja sellega Balti riikes tooniandev olla.

Hea tahtmise juures võib aga asjasse tunduvaid parandusi tuua.

Liidu juhatus peaks algatuse oma kätte võtma ja selle töö kindlale alusele rajama. Selleks on vaja kõige pealt moodustada liidu juhatus, kellele oleks laialdane usaldus nende organisatsioonide peolt, kes seni meil jalgpalliklassi loomisele oma jõu pühendanud ja tegelikult ka meie jalgpalliklassi kasvatanud. Teiseks peaks liidu juhatus koosnema asjatundjatest tegelastest, kellele üld- ja rahvushuvid kõrgemal oma ja seltsi huvidest. Kui need kaks peanõuet täidetud, siis vast võib loota, et liidu juhatus suudab ellu viia väljatöötatud kavad ja on autoriteetne meie jalgpalliliikumist juhutama. Meie jalgpallimängijate soetamiseks ja kasvatamiseks tuleb tööd teha kahes suunas. Esimene oleks — arendada meie liiduklassi mängijate tasapinda ja kasvatada selle juures järeletulevat põlve. Teisena kasvatada väike- ja provintsiseltside mängijaid. Liiduklassi meeskondadele tuleb anda võimalust moodustada enda juurde reservmeeskonnad, kellele oleks õigus osa võtta avalikkudest võistlustest ja esivõistlustest, sellega suurendades konkurentsi väikeseltside meeskondadele.

Liiduklassi seltside moraalne kohustus oleks mitte hankida omale mängijaid teistest seltsidest, vaid neid omale ise kasvatada. Õieti öelda, meie seltside peasiht peaks olema kasvatusline külg, aga mitte mängijate kauplemine, nagu seda teevad välismaa professionaalmeeskonnad. See tekitab aina paksu verd ja tulemused ei ole seni veel positiivseid tagajärgi annud.

Liit muretsegu liiduklassi meeskondadele välismaalt treeneri. Selle treeneri kohustuseks jääks meie liiduklassi meeskondade areng ja nende instrueerimine. Kui meie liiduklassi seltsid on tugevad — siis rahvusmeeskond suudab täita tema peale pandud lootusi. Treener läheb ühel hooajal maksma mitte üle kr. 3000 (arvatud 5—6 kuud). Liiduklassi võistlused olgu kevade- ja sügiseringiga. Kevadise sissetulekutest jätkub treeneri ülalpidamiseks. Kevade- ja sügisringi korraldamine tooks elavust meie jalgpalliellu ja teisest küljest on sarnaste võistluste korraldamine seotud väiksete kuludega, kuna tulud pea alati rahuldavad. Peale selle sarnased võistlused moodustavad tugeva konkurentsi, konkurent aga toob pealtvaatajaid — ja kus pealtvaatajad, seal ka hea kassa. Välismeeskondade sisseveole tuleb panna piir. Nende sissevedu sündigu liidu kindla kontrolli all. Meie ei ole nii rikkad, et võiksime välja anda suuri rahasummasid tuluta.

Nüüd asuksin väike- ja provintsiseltside juure. Nendele seltsidele tuleb luua liidu juure seksioon (osakond), kes tegelikult nende kasvatuslist tööd juhiks. Seksioon alluks liidule ja saaks temalt juhtnõure. Sellesse seksiooni tuleb muidugi anda agaramaid asjatundjaid-tegelasi, kellele seile liikumise vastu tõeline huvi. Sõnutegijad tegelased jäägu kõrvale.

Meil on terve rida veteraane, kes ise tegelikult enam jalgpalli ei mängi, kuid kellel suured kogemused mängu alal. Neid tuleb kasutada treeneriteks väike- ja provintsiseltsidele. Nemat peavad meie nooremalt põlve kasvatama ja neid treenerima. Kui hooaja jooksul saaks ametisse panna kolmeks kuuks 6—8 treenerit, siis oleks meie liidus olevad seltsid kõik hooajal instrueeritud. See läheks maksma mitte üle kr. 2000. Sarnast tööd jätkates järjekindlalt aastate jooksul tõstame meie üldist jalgpallitasapinda ja tõmmame juure terve rea noori. Üle maa harrastab praegu jalgpalli vähemalt 10.000 noort. Vaja seda massi juhtida õigele teele, neile anda õigeid näpunäiteid, organiseerida võistlusi, organiseerida propagandavõistlusi üle maa, siis näeme vast töötulemusi. Usun kindlasti, et tagajärjed meid rahuldavad.

Peale selle tuleb kirjastada jalgpalliõpetus. Üks osa sellest tööst on juba ilmunud, kuid teised anded ootavad oma järjekorda.

Väikeseltside ja provintsiseltside omavahelisi võistlusi tuleks sagedamini korraldada. Iga meeskond peaks pidama vähemalt 15 võistlust hooajal. Ei ole vaja loota, et neid võistlusi tuleks arvurikas pealtvaatajate kogu jälgima — see oleks vale arusaamine. Enne vaja õppida hästi mängima, ega siis pealtvaatajatest puudust tule. Meie näeme mõnes linnakeses, kus vaevalt 10.000 elanikku kuni 3000

pealtvaatajat. Kas see pole tõenduseks, et jalgpalli vastu on huvi suur.

Paremaid väike- ja provintsiseltside meeskondi tuleb lasti võistelda enne suurvõistlusi, nagu see kombeks välismaadel. See on suureks propagandaks nendele meeskondadele ja nooremale generatsioonile.

Neid küsimusi, mida ma siin puudutasin, tuleks ligemas tulevikus kaalumisele võtta, sest praegune olukord ei võiks enam edasi kesta. Jalgpalliliidu asemikkude kogu peab võtma vastu kindla kasvatuslise kava ja ka valvama, et see kava järjekindlalt ellu viidaks.

On viimane aeg ennast tõsisele tööle pühendada, jättes kõrvale isiklikud ja seltsihuvid. Vaja teha tööd vastavalt üld- ja rahvushuvidel.

Kui meie tahame veel edaspidi Balti riikides jalgpalli alal tooniandvad olla, siis tõsiselt tööle!

Õiged põhijooned, tõsised ja asjatundjad tegelased — need olgu meie põhilused.

A. M.

Jaapan kogub kuulsusi.

Nagu Ameerikast teatatakse, on maailma kuulsaim kiirujuja Johnny Weissmüller kirjutanud alla lepingule, millega ta läheb Jaapani olümpiatreeneriks Los-Angelesi vastu. Samasugust sammu oodatakse ka Arne Borgilt, kes praegu viibib Jaapanis ühes oma mõrsjaga. Juba Amsterdamis on jaapanlased teinud Borgile sellekohase ettepaneku.

Nüüd kirjutavad Saksa lehed, et ka nende olümpiatreener Waitzer on saanud Jaapanist pakkumise rikkaliku tasuga. Arvatakse, et Waitzer võtab selle pakkumise vastu. Kui Waitzer peaks millegipärast tagasi astuma, palkavad jaapanlased endile olümpia-treeneriks rootslase Kreigsmani, kes treeneriks olnud Ameerikas, Norras, Rootsis ja viimaseks olümpiaadiks valmistab ette hollandlasi.

Berliini ja Viini ülikoolid

võistlesid omavahel kergejõustikus. Võistlus, mis peeti Viinis, lõppes berliinlaste võiduga 65,5:62,5. 100 m — 1. Geisler, Berl., 11,0; 2. Fitz, Viin, rinnaosa. 400 m — 1. Geisler 50,0; 2. Wiese, Berl., 50,7. 800 m — 1. Krause, Berl., 2,00,2; 2. Müller, Berl., 2,00,6. 1500 m — 1. Krause 4,20,4; 2. Einnatten, Berl., 4,21,8. 4×100 m — 1. Berliin 43,4; 2. Viin 43,8. 4×400 m — 1. Berliin 3,25,4; 2. Viin 3,26. 110 m tõkk. — 1. Deschka, Viin, 16,0; 2. Zohlen, Berl. Kõrgus — 1. Ladewig, Berl. 1,80; 2. Kunze, Berl., 1,67. Kaugus — 1. Beck, Viin, 6,80; 2. Ladewig 6,79. Teivas — 1. Kunze, Berl., 3,40; 2. Beck 3,30. Ketas — 1. Schwarzinger, Viin, 38,52; 2. Paquier, Viin, 35,50. Kuul — 1. Paquier 12,59; 2. Thiel, Berl. 11,86.

Carpentier ja 20 araablasi.

Endine poksi suurmeister Georges Carpentier on praegu filmiartist. Filmi „La symphonie pathétique“ ülesvõtmisel oli tal hiljuti omapärane elamus. Carp pidi langema 20 araablase pealetungi osaliseks ja need edukalt lööma põgenema. Kui araablased tulid Carpi kallaie, märkas see üllatunult, et need töötavad täie vihaga. Carp oli sunnitud tõsiselt hakkama vastu lööma. Ta uskus mõne löögiga jäävat seisukorra pemeheks, kuid eksis. Kõrbepojad ei lasknud endid nii kergesti heidutada. Puhkes metsik kake-lus, kus poksija siiski jäi lõpuks võitjaks, moonutades tublisti mõnegi araablase väljanägemist. Ka Carp sai mõningad „maitsevad“ löögid, kuid avaldas filmidirektorile, et tavalisel spordimatschil siiski võib saada märksa enam kannatada. Kvantiteet ei olewat rusikavõistlusel tähtis, vaid ainult kvaliteet.

— Conturbia heitis uue Schweitsi rekordi ketas tagajärjega 46,87.

Maailma edukamad naised.

100 m — 1. Robinson, Ameerika, 12,1; 2. Rosenfeld, Kanada, 12,1; 3. Junker, Saksa, 12,1; 4. Washburn, Ameerika, 12,4; 5. Smith, Kanada, 12,4; 6. Ridgeley, Inglise, 12,4; 7. Steinberg, Saksa, 12,4; 8. Cook, Kanada, 12,4; 9. Cartwright, Kanada, 12,4; 10. Radideau, Prantsuse, 12,4.

200 m — 1. Ridgeley, Inglise, 25,6; 2. Potter, Inglise, 25,8; 3. Schmidt, Saksa, 25,8; 4. Robinson, Ameerika, 26,0; 5. Hitomi, Jaapan, 26,2; 6. Haynes, Inglise, 26,6; 7. Thompson, Inglise, 26,6; 8. Breuer, Poola, 26,8; 9. Wittmann, Saksa, 26,9; 10. Lorenz, Saksa, 26,9.

800 m — 1. Radtke-Batschauer, Saksa, 2.16,4; 2. Hitomi, Jaapan, 2.17,8; 3. Gentzel, Rootsi, 2.20,4; 4. Thompson, Kanada, 2.21,8; 5. Rosenfeld, Kanada, 2.22,2; 6. Dollinger, Saksa, 2.22,4; 7. MacDonald, Ameerika, 2.24,2; 8. Wever, Saksa, 2.24,8; 9. Barber, Inglise, 2.25,0; 10. Killovma, Poola, 2.28,2.

Kõrgus — 1. Catherwood, Kanada, 1.59; 2. Grisolf, Holland, 1.58,5; 3. Wiley, Ameerika, 1.56; 4. Maguire, Ameerika, 1.54,5; 5. Notte, Saksa, 1.54,5; 6. Stevens, Belgia, 1.53; 7. Clark, Lõuna-Aafrika, 1.52; 8. Hatt, Inglise, 1.50,5; 9. Bonnettsmüller, Saksa, 1.50; 10. Laudrez, Prantsuse, 1.50.

Kaugus — 1. Hitomi, Jaapan, 5.98; 2. Gunn, Inglise, 5.68; 3. Gagneux, Prantsuse, 5.37; 4. Bredow, Saksa, 5.36; 5. Egg, Ameerika, 5.34; 6. Amthor, Saksa, 5.32; 7. Mäkelmann, Saksa, 5.29; 8. Schmidt, Saksa, 5.29; 9. Teitelbaum, Eesti, 5.23; 10. Brown, Kanada, 5.20.

Ketas — 1. Konopacka, Poola, 39,62; 2. Heublein, Saksa, 37,81; 3. Svedberg, Rootsi, 37,25; 4. Copeland, Ameerika, 37,08; 5. Mäder, Saksa, 36,87; 6. Reuter, Saksa, 36,75; 7. Mollenhauer, Saksa, 36,49; 8. Vellu, Prantsuse, 35,21; 9. Henoch, Saksa, 34,99; 10. Gollnitz, Saksa, 34,98.

Kuul — 1. Heublein, Saksa, 11,96; 2. Lange, Saksa, 11,54; 3. Copeland, Ameerika, 11,42; 4. Jungkunz, Saksa, 11,35; 5. Perkaus, Austsia, 11,22; 6. Wilson, Kanada, 11,10; 7. Patterson, Austraalia, 11,04; 8. Konopacka, Poola, 10,95; 9. Lehmann, Saksa, 10,88; 10. Schumann, Saksa, 10,59.

Oda — 1. Hargus, Saksa, 38,39; 2. Schumann, Saksa, 37,85; 3. Lautermann, Saksa, 37,22; 4. Hitomi, Jaapan, 36,58; 5. Jenkins, Ameerika, 39,30; 6. Fleischer, Saksa, 36,07; 7. Hawker, Austraalia, 35,25; 8. Tasaki, Jaapan, 34,90; 9. Konopacka, Poola, 33,05.

Ülikool — tehnikum 21.

Pühapäeval peeti Tartus teine ülikoolide vaheline jalgpallivõistlus riigivanema rändauhinna peale. Matsch lõppes ülikooli kasuks tagajärjega 2:1. Mõõdunud aastal võitis võistluse samuti ülikool 4:1.

Spordiäri

RESEV-RESEL

Tallinn, Toompuiestee 19, telef. 20-19.

Soovitab oma valmistatud spordi ja võimlemise abinõusid.

Tähelepanu väärivaid talente.

Eesti suurim pikamaajooksja, lubav sprinter ja üllatusvõimeline tõstja.

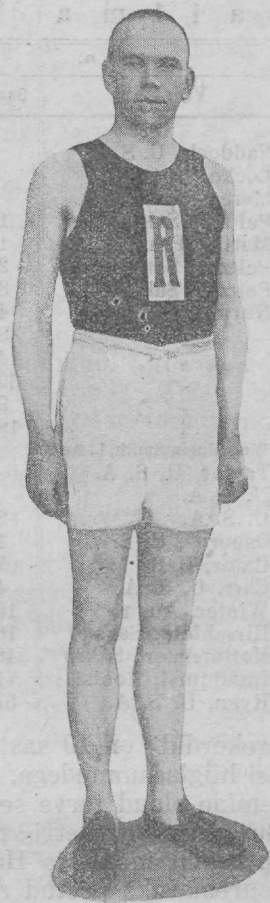
Erich Petermann.

E. Spordilehe üleskutse — teatada toimetusele lubavaid noorsportlasi, võimalikke olümpia kandidaate, on leidnud lugejaskonnas elavat vastukaja. Toimetusele tuleb iga päev kirje, pilte ja andmeid. Avaldame neid saabumise järjekorras, teatavaks tegemiseks tarvilikkudele asutustele ja isikutele.

Käesolevas lehes avaldamisele tulevatelt andmetelt kõidab suurt tähelepanu Artur Klemmer, kes ilma liialdamiseta on suurim jooksjatalent, mis seni Eestis tulnud nähtavale. Mees ületab võimetelt igatahes kõik meie senised pikamaa mehed, arvestades ka Lossmani, Paali, Laursoni, Beldsinski ja Kasega. Nii hõlpsasti ei ole ükski neist jõudnud nii suurte saavutusteni. Ja vaadake vaid mehe keha, tutvunege mõõtu-dega! Siin peaks peituma rekordiõgija, kindel lootus Los Angelesi jaoks. Asutused, kel kergejõustiku huvi seisab südamele, ei tohi lasta seda jooksjat silmist. Ka teised kaks meest võiksid anda suuremaid lootusi.

Artur Klemmer kirjutab: Lugesin E. Spordilehest Teie üleskutset. Teatan Teile oma mõõdud ja saavutused: pikkus 172, kael 36, rind normaalselt 95, tühjakshingatult 88, täishingatult 102, reis 50, sääre 35, kõht 77, puusad 82. Sportinud olen omaette 3 aastat. Praegu teenin sõjaväes ja vabanen 1. veebruaril. Olen spordist väga huvitatud, harjutan tüdimatult. Enne kroonuteenistust elasin maal, olen põllutöeline. Selle töö juures on raske harjutada jooksu, kuid olen siiski harjutanud. Tänavu kroonuteenistuses olid harjutusvõimalused lähedamad ja tagajärjed tulid ka paremad. 1000 m jooksin sõjaväe esivõistlustel eriklassis teisen umbes 2.43 (1. aeg 2.42,6), 1500 m 4.32,1, 3000 m kivimaanteel harjutades 9.45 ja 5000 m Narva-Rakvere linnavõistlusel 16.01,8, lüües Kaske ja Arhipovit. Kui saaksin juhatus ja korralikku treeningut, tuleks palju juure. Olen täiskarsklane, 21 aastat vana, sündinud Kaiu vallas, Harju maakonnas. Oleks hea kui saaksin teenistusvõimaluse Tallinna, et alatud tööd edasi arendada. Praegune aadress: 5 pataljon, 3. kompanii, Rakvere.

Alfred Tiido, elukoht S. Raevalla t. 16, 1, Tallinn, kirjutab: Olen kirglik jalgpallimängija, kuid et mul ei ole juhust olnud oma võimeid näidata, olen jäänud tahaplaanile. Olen harrastanud pea kõiki spordialasid — maadlust, tõstmist, kergejõustikut ja jalgpalli. Narva Võitle-

Artur Klemmer.

ja maadlusvõistlustel omandasin teise koha, tõstmist treenerisin meister Noormäe juhatusel. Kergejõustikus olen näidanud treeningul, avalikkudel võistlustel ei ole esinenud, järgmisi tagajärgi: 100 m 11,8; 400 m 54,8; 500 m 1.15,2; 12 km rasket murdmaad 1925. a. sõjaväes 45.35, kaugus 5.82. Jalgpalli mängin erilise innuga, kuid sel suvel puudus võimalus. Kaitsen väikeseltside karikavõitja Puhkekodu värve. Olen ka v.-s. Spordi liige. Kehamõõdud: pikkus 1.72, kael 39, rind vabalt 95, täishingatult 104, käevars 35, reis 56. Energiast ei ole mul kunagi puudu.

Erich Petermann, elukoht Jännesselja nr. 117, Pärnus, kirjutab: Olen sündinud 1911. aastal. Kehamõõdud: raskus 77,5 kg., pikkus 172, rind 105, kõht 80, puusad 95, kael 40, reis 60, käevars 34. Olen saavutanud tõstmises: surumine 85 kg., rebimine 87,5 kg., tõuge 112,5 kg. Töötan Pärnus valamistöökajas. Mürgiste gaaside ja tolmuga imbutatud õhk ei paku midagi head. Olen aru saanud, et Pärnus ei saa tõusta ükski tõstja maailmakuulsuseks.

Peaks keegi isik ehk asutus olema nii lahke ja mulle Tallinna võimaldama elamise ja korraliku töö, võiksin ma selle peale võtta kihvti, et omandan Los-Angelesi olümpiaadil raskekaalu tõstmises esimese koha 400 kiloga.

Gene Tunney ühes oma noore naisega.

O.-ü. „ESTO“

Tallinn, Pikk t. 47, tel. 10-02

Soovitab kõiksugu spordiabinõusid parimatest kodu- ja välismaa tehastest.

Välismaalt kohale jõudnud ping-pongi kummiga kaetud reketid.

Ladus suuremal arvul spordikirjandust.

Nüüd ja 10 aasta eest.

Maailmarekordid

Võistlusala	1928 a.		1918 a.	
	Võistleja	Saavutus	Võistleja	Saavutus
100 m	Paddock, U. S. A.	10,4	Lippincott, U. S. A.	10,6
200 "	Locke, U. S. A.	20,6	Hahn, U. S. A.	21,6
400 "	Meredith, U. S. A.	47,4	Meredith, U. S. A.	47,4
500 "	Peltzer, Saksa	1.03,9	Rajz, Ungari	1.07,6
800 "	Martin, Prants.	1.50,6	Meredith, U. S. A.	1.51,9
1000 "	Peltzer, Saksa	2.25,8	Bolin, Rootsi	2.29,2
1500 "	Peltzer, Saksa	3.51,0	Zander, Rootsi	3.54,8
1609 "	Nurmi, Soome	4.10,4	Taber, U. S. A.	4.12,6
3000 "	"	8.20,4	Zander, Rootsi	8.33,2
5000 "	"	14.28,2	Kolehmainen, Soome	14.36,6
10.000 "	"	30.06,2	Bouin, Prants.	30.58,8
1/2 tundi	"	9.957	"	9.721
1 tund	"	19.210	"	19.021
110 m t.	Weightman-Smith, L.-Aafri	14,6	Thompson, Kan.	14,8
400 m t.	Taylor, U. S. A.	52,0	Bacon, U. S. A.	55,0
4 × 100 m.	U. S. A.	41,0	U. S. A.	42,4
4 × 400 "	U. S. A.	3.14,4	U. S. A.	3.16,6
kõrgus	Osborne, U. S. A.	2.03,8	Beeson, U. S. A.	2.01,4
kaugus	Cator, Haiti	7.93	O'Connor, Iiri	7.61,6
teivas	Carr, U. S. A.	4.26,7	Wright	4.02
kolmik	Winter, Austr.	15.52,5	Ahearn, U. S. A.	15.51
kuul	Hirschfeld, Saksa	16.04	Rose, U. S. A.	15.54
ketas	Hoffmeister, Saksa	48.77	Taipale, Soome	45.21
oda	Lundquist, Rootsi	71.01	Myyrä, Soome	64.81
vasar	Ryan, U. S. A.	57.77	Ryan, U. S. A.	57.77

Maailmarekordid on 10 aasta jooksul visanud edasi hiiglasammudega. 200 meetris on paranemine olnud terve sekund, Meredithi kuulus aeg 800 meetris näinud 1,3 sek. võrra paremat meest ja Hannes Kolehmaisegi surematuks peetud suursaavutus pidanud kapituleerima.

Hüpetes on käinud kõige kaduva teed Beeson, O'Connor, Wright ja Ahearn, kes olid tõelised fenomeenid. Ka Rose, Taipale ja Myyra ei ütle enam praegusele sportlaspõlvele midagi, kuid ometigi olid need mehed, kes igäiks panid aluse tervele koolile, stiilile. Ainult vana Ryan püsib oma vasaraheittega kõigutamatu ja võib vist jääda veel teiseks aastakümneks kõigutamata, niivõrd üleolev tundub ta saavutus praegusteski oludes.

Jooksudest on suutnud ainult Meredithi 400 meetri aeg hoiduda tervena, kuid tema iga ei ole enam igatahes pikk, sest jooksud ulatavad juba alatihti 47 sekundi sisse ja pea ei või saabuda üks ilus päev, kus 400 m maailmarekord märgitakse näiteks 46,8.

Ameerika eestlased võistlemas.

Eesti Ameerika A. C. kergejõustiku võistlused peeti New-Yorgis Rice'i staadionil septembrikuul. Tagajärjed kujunesid järgmisteks:

3 miili (4827 m) — 1. A. Tamm 17.33; 2. A. Peterson; 3. E. Hill.

100 yardi — W. Wenzel 11,4; kaugus hooga — K. Vebermann 4.85; kuul (5.44 kg.) — Mikker 10.95; kõrgus hooga — H. Kastein ja K. Vebermann 1.70; 1500 m — H. Kastein 5.12,8.

Osavõtjate arv oli kaunis rahuldav, ettevalmistus vähene. K. Vebermann on tüübiline kõrgushüppaja, kuid tehnika on tal praegu veel vilets. Süstemaatlikul treeningul võiks ta anda palju enam. H. Kastein on edukas mitmevõistleja, parim Ameerika eestlastest praegu kergejõustikus, kuid mees ei puudu ka maadlusmahtilt ja paneb tihti pöksikindadki kätte.

A. Tamm võttis ka osa Rye linnas korraldatud handicap-võistlusest, omandades 5 miili (8045 m) maanteejooksul kuldmedali. Ta aeg oli 31.04,3. Jooksu parima

Eesti rekordid

Võistlusala	1928 a.		1918 a.	
	Võistleja	Saavutus	Võistleja	Saavutus
100 m	Villemson, Kalev ja Labent, A. S. K.	11,0	Villemson, Kalev	11,0
200 "	Kesküll, Sport	23,1	"	23,4
400 "	Rähn, Kalev	51,1	"	52,3
500 "	Tiisfeldt, Kalev	1.08,1	"	1.09,2
800 "	"	1.59,1	"	2.00,3
1000 "	"	2.37,6	"	2.42,4
1500 "	Villemson, "	4.11,0	"	4.11,0
1609 "	"	4.32,2	"	4.32,2
3000 "	Laurson, "	9.18,7	Lossman, "	9.31,1
5000 "	Beldsinski, "	15.34,6	Paal, Sport	16.25,4
10.000 "	Maasik, "	33.56,6	Lossman, Kalev	34.49
1/2 tundi	Laurson, "	9.015,95	"	8.643,45
1 tund	Lossman, "	17.098,35	"	16.665,67
110 m	Rähn, "	16,5	Sauemägi, "	17,4
400 "	"	57,4	"	"
4 × 100 "	V. S. Sport	45,9	Kalev	47,5
4 × 400 "	"	3.33,2	"	4.00,8
kõrgus	Roht, A. S. K.	1.85	Abrams, Kalev	1.80
kaugus	Klumberg, Kalev	7.20,5	Klumberg, "	6.46
teivas	Reisner, A. S. K.	3.56	Martin, "	3.45
kolmik	Klumberg, Kalev	14.20	Klumberg, "	13.44
kuul	Feldmann, A. S. K.	14.47	Tammer, "	13.93
ketas	Kalkun, Tartu Kalev	45.61	Ohaka, "	42.20
oda	Klumberg, Kalev	63.32	"	54.13
vasar	E. Klumberg, Sport	37.15	E. Klumberg, Kalev	30.16

Eesti rekordid on olnud märksa visamad paranema möödunud 10 aasta jooksul. Suuremaid edusamme näitavad visked, neile järgnevad hüpped, kuid paljud jooksud on püsinud tardunult kohal. On päris ime, et 1500 meetri 4.11,0 seisab ikka kõigutamatu, nagu 100 meetri 11 sekunditki. Ja ega 200, 400, 500 ja 800 meetritki pole selle aja jooksul tea kui palju paranenud. Igatahes kaalusid mitmed 10 aasta eest seatud rekordid rahvusva-

helise mõõdupuu järele märksa rohkem praegustest. Nii eestkätt Abramsi 1.80, mis sündis juba 1914 kui Villemsoni 11,0-gi, siis Villemsoni 4.11, Ohaka 42.20 jne.

Meie oleme vahepeal oma rekorditega ikka kokkuvõttes tublikesegi sammu roni- nud edasi, kuid suhteliselt oleme meie vist rahvusvahelisest tasapinnast jäänud isegi tahapoole. Nii oli 200 m rekord 1918. aastal 92,3% ilmarekordist, praegu aga 89,2%, 1500 m rekord 93,5%, praegu 92% jne. Mõnes suhtes peaksime oma optimismiga edusammude üle ka siis olema tagasihoidlikud!

Selge on, et meie kergejõustik on 10 aasta jooksul muutunud enam massiliseks, hulkade tasapind on tõusnud, kuid 10 aasta eest oli meil üksikuid enam läbilööva energiaga sportlasi kui praegu. Laialdased sportivad hulgad on muidugi eeltin- gimuseks üksikute läbilöövate sportlaste tõusmisele, — nii tahame loota, et järgmine aastakümne meile suudab anda ka neid jälle.

aja näitas F. Waart 28.46,8. A. Tamm on esimene EAAC mees, kes suutis võita soomlasi.

Veel paar sõna olümpia-mängudest. Ameerika soomlased on Soome olümpia komiteele korjanud raha 7245 dollarit. Selle eest saadeti V. Ritola, K. J. Korholin-Koski, E. Leino ja J. Helström Ameerikast Amsterdami ja Soome olümpia-komiteele anti üle veel 2000 dollarit puhast raha.

R.

Tartu Kalev —

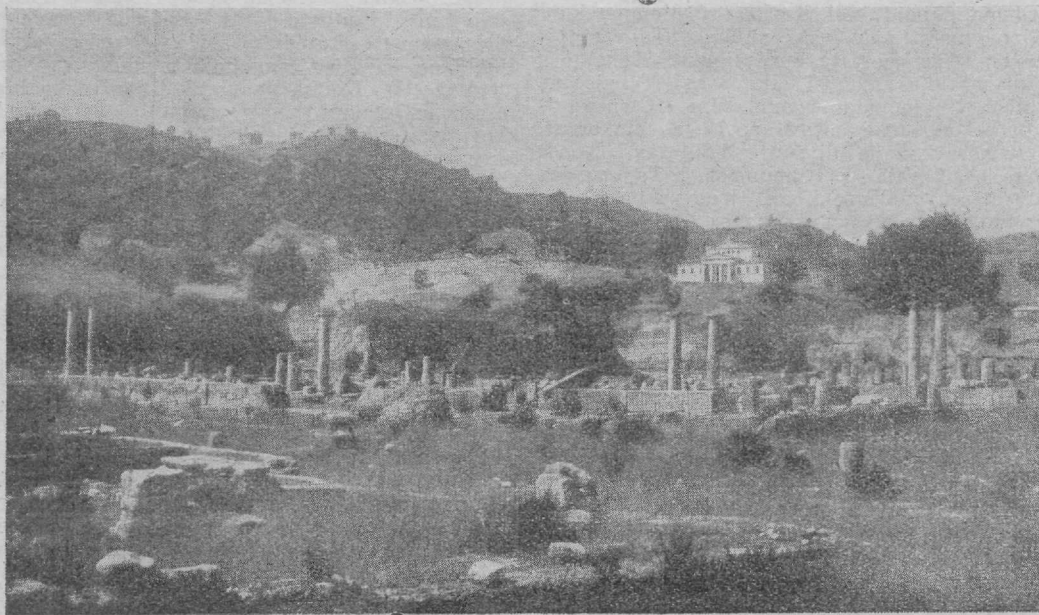
Suurimaid kodumaa spordiseltse — suutis neil päevil endale korralikud ruumid endisse Kirsipuu algk. Puiestee tän. hankida. Majas on meie olude kohta võrdlemisi korralik saal, 2 m lühem Laia tän. võimla saalist, võimaldab seega võimlemisi ja jalgpallimänge. Vähemaid kõrvalruume on mitu. Majaperemehega kokkuleppe saavutades ehitab selts ka duschi. Selts koondab oma arvurikkad maadlus-, tõste-, poksi-, jalgratta-, kergejõustiku osakonnad ja üldjuhatusse ühe katuse alla. Seni oli kõik laiali pillatud, raskejõustik „tolmutas“ tervisevastases pimedas ja niiskes Ressourc'e keldris ja üldjuhatusel oli väike tuba NMKÜ's maksuta kasutada.

Maailma parim naisujuja.

Ethel Hertle, kes närimiskummi vabrikandi Wrigley poolt Ontario järvel Torontos peetud 15 miili võistlusel tuli esimeseks, omandades 15.000 dollarit ja võites Gertrude Ederle

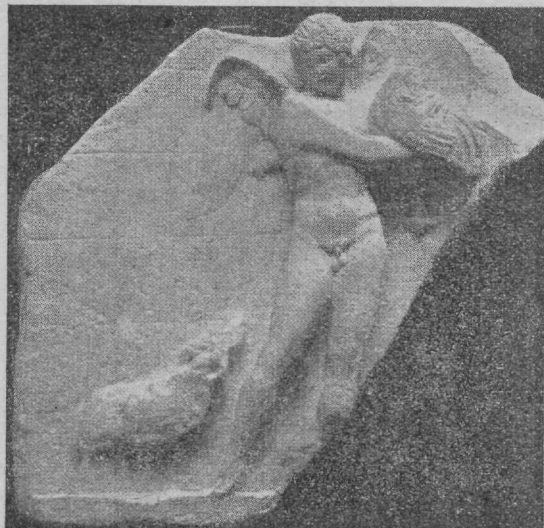
KREEKA OLÜMPIA-MÄNGUD JA RELIGIOON

Hellase olümpia varemed.

Kuidas Ahaia mehed harrastasid keha- kultuuri, peame meie kuulama Iliase ja Odüsseuse eepostest, kuigi seal sellest õige väheseid jälgi. Meie ei leia midagi reegli- pärastst gümnastilistest harjutustest ei sõjaväes ega vürstidel. Ainult kord kõnel- dakse Iliases, et mehed sõja vahele ajal veetnud aega ketaste loopimise ja vibu- laskmisega. Ka Odüsseuses kõnelatakse odade heitmisest. Üldiselt väljendub aga keheline tüsedus sõjakäikudes. Nestor on ise oma tõenduse järele võistelnud jook- sus, maadluses, poksis ja odaviskamises Amarynkeuse mängudel. Neid võistlusi peeti surnute auks. Nestori isa on esi- nend nelja hobusega kaarikute võistlusel Elises. Nestor jagab oma pojale Antilo- chosele õpetusi, mis kõlavad kui väljavõt- ted mõnest modernist spordi-käsiraama- tust.

Ka muinasjutud tõendavad, et võistlusi peeti surnute auks. Vanem ajajärk pühit- ses Arkase poja Azani surmapäeva, kes kaarikute võistlusel vastase poolt kaarikute kokkuajamisel sihilikult surmatud. Võistluste pidamine surnute auks on aga arenenud veel varemast inimohvrite too- mise traditsioonist surnute mälestamise päeval. Achilleski tapab Patroklose haul 12 Trooja poisikest, kelle laibad põletata- ke ohvritulele. Ajajooksul võtab inimohvri toomine pehmema kuju, muutudes esmalt veristavateks võistlusteks surnute auks ja

Võistlusspordi jumal Agon.

hiljem lihtsaks paremuse näitamiseks. Iliases seisavad kõik need kolm surnute mälestamise vormi veel kõrva.

Ka on ahailastel spordimänge, kus või- duhinnaiks pandud välja mõrvoja. Selle traditsiooni alustanud Danaos Argoses, kes kõik oma tütre seega võidujooksude võit- jatele pannud mehele. Teda aimas järele Ikarios, Penelope isa, kes oma tütre pidi lubama auhinnaiks Odüsseusele.

Ahailaste kehaharjutusi ei tohi siiski helleenide mõõduga hinnata. Veel ei ole mingit reegliparast sporti, vaid ainult usu- kombed, ajaviide ja sõjalised harjutused. See ei ole veel klassikalise aja gümnastika, kuigi ta elemendid juba ilmsed, ja kõige vanemast ajast näeme meie agoni olevat seotud kultusega.

Rahvaste asukohtade muutmisega kaotavad umbes 1000 aastat enne Kristust ahailased oma valitsusvõimu. Väljakaeva- mised toovad meile sellest ajajärgust näht- tavale geomeetrisel kaunistustega vaase, kus ei puudu aga ka tantsivate naiste, kandlemängijate, poksijate ja maadlejate kujutused. Need ei ole enam surnutekul- tuse mälestused, vaid vaatamängud. Raske on teha kindlaks, kuidas surnute mäles- tamise pühatalitustest arenesid vaatemän- gud olümpia jumalate auks, kuigi mõlemad elemendid on võrdlemisi lähedased. Kui surnute mälestamise pidustused muutusid sagedaseks, hakati nähtavasti au lihtsalt üle kandma jumalatele. Nii peeti näit. Hermaia mängu Hermese auks, aga tema templi taga oli Myrtilose haud, kellele iga aasta ohverdati.

Nimetus — olümpia — on toodud aha- ilaste poolt ja maakoht, mis seda nime kan- nab, asub Pelopsi poolsaarel, mitte kaugel selle läänekaldast, kenas mägedega piira- tud orus, mida lõhestab Alpheiose jõgi, millesse Kronose mäeahela juures voolab ka Kladeos. Siin asus oraakel ürgajast saadik. Ka olümpiamängude asutamine kuulub kreeklaste eelajaloolistesse aega- desse. Esiotsa olid nad nähtavasti juhus- likud ja kohaliku tähtsusega. Nende reegli- pärast pidamist arvestatakse 776. aastast enne Kristust, kuigi see aastaarv on võetud vabalt. Aristoteles märkis seda kuningate Iphitose ja Lykurgose ühise võistluskorral- duse ettevõtte. Sellest ajast alustatakse ka Sokratese kaasaeglase Hippiaase poolt

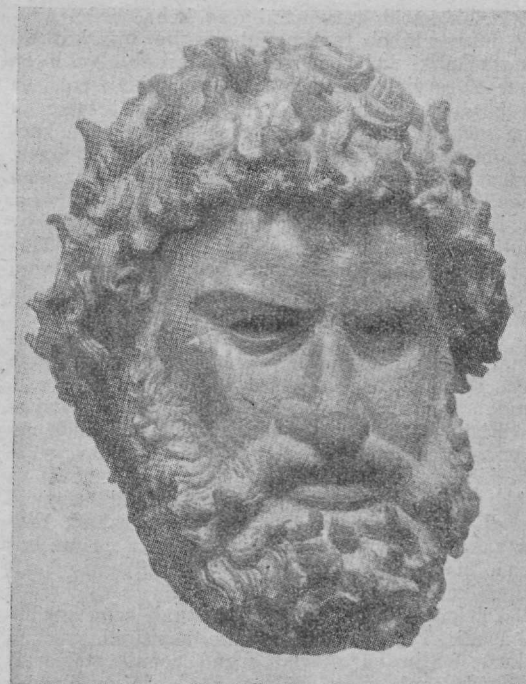
olümpiavõitjate nimestiku pidamist, kuigi varem juba oli olnud küllalt ja küllalt olümpiavõitjaid.

Mänge peeti iga nelja aasta takka suvi- se täiskuu ajal, s. o. juuli ja septembri al- guse vahel. Kõigile osavõtjatele oli isiklik julgeolek olümpiamängude ajal kodusõdade vahel garanteeritud jumalaterahuga. 4. sajandist alates oli mängude pidamise paik üldse püha ja sinna ei tohtinud astuda ükski mees sõjariistus. Pealtvaatajate suursugusema osa kujundasid theorid või pidulikud saadikud, kes esindasid oma vürste või maakondi. Teised olid niisama uudishimulikud. Pealtvaatamine oli mak- suta. Abielus naised ei lastud pealt vaata- ma, küll aga neide ja erilistel naispreest- ritel oli isegi aukoht kohtunikkuude vastas. Mängude ajal käis kui omasugune laat, tehti kaubalepinguid, kuulati filosoofe, vaadati kunstikohti ja elati telkides.

Mängude läbiviimisel oli ametis rida korraldajaid, eesotsas kümne hellanodiiki- ga. Need töötasid välja võistlusmääru- si, kontrollisid ülesandmisi, seadsid kokku programme, juhtisid võistlusi ja jagasid auhinde. Nad kandsid punaseid purpur- mantleid.

Võistlejad ühes treeneritega kogunesid juba hulk aega enne mängu Elisesse. Nad pidid endid üles andma, katsid sooritama ja alluma hellanodiikide ja gümnasiarhide järelevalvele, kelle juhatusel käis lõpu- treening 30 päeva. Võistlusest osavõtt oli vaba igale katseid sooritanud ja kohtu poolt karistamata kreeklasele. Enamus atleete oli pärit siiski Kreeka väljapaist- vamatest perekondadest. Võisteldi täiesti alasti. Varem kanti nahkpõllesid, kuid 720. aastast, mil Orsippos võidujooksul kaot- tas põlle ja tuli esimeseks, hakati üldiselt võistleva ilma põlledeta. 7-st olümpiaa- dist alates hakati Delphi oraakli käsul võit- jatele välja andma õlipuulehtedest pärgi.

Andmete järele on võidujooks olüm- piamängudel olnud pikemat aega ainsam võistlusala. Järk-järgult tekkisid siis juu- re kaarikusõit, maadlus, rusikavõistlus, visked ja hüpped, hiljem ka sõjalised har- jutused, pasunapuhumised ja võidukarju- mine. Klassikalisel ajal kestsid võistlu-

Muistne olümpiavõitja.

K. Laasil uus 20 km Eesti rekord.

Karlis Tennisons ka jälle jooksurajal.

Pühapäeval õhtupoolikul, 14. okt. k. a., korraldas Tartu Kalev kergejõustiku hooaja lõpuks Tähhvere pargi ringteel 25 km jooksu, kuhu starti ilmus 4 meest: Laas K., Tennissons, Karlis (Läti kod.), ja senitundmatud noored jooksjad Jaaniado, E. ja Laas, E. Kraadiklaas näitab 2° C, puhub kõle sügistuul.

Stardist asub kohe vedama Laas K., ta jookseb pikis pükses ja kamsonis, kuna kaasjooksjad harilikus spordiülikonnas, Tennissons ainult lühikesis spordipükses, trikoota, paljajalu. Noored jooksjad, miks ei võtnud teie Laasilt riietuses eeskujut? Peaks kord riietuse algmõistet selguma!

Arusaadavalt ei suutnud kaasvõistlejad Laasile mingit konkurentsi pakkuda. Laas ilmutas end juba kogenenud jooksjana, kes oskab jooksuks kalkultatsiooni teha, kella järgi jooksta ja ise ringi aja järgi kontrollida. Tagajärg oli suurepärase uue E. rekordi ja mk. rek. näol.

Laas jooksis suure jõurikkusega ja kerge sammuga. Julgen väita, et soodsa ilmaga, harilikus võistlusriietuses ja konkurentsi juures oleks tulnud rek. vähemalt 5 min. parem. Peab arvestama, et peale olümpiaadi ta enam pikemaid maid kui 1500 m pole harjutanud, mille kattis treeningul 4.20!

Tunnijooks Tallinnas oli niisama muuseumi „vana usu“ peale. Julgen Laasi tänavust edu fenomenaaalseks nimetada — 1500 m — maratonini meile kõigile tuntud aegade, see on Laas, läbilõikes me tänavune parem jooksja. Noored jooksjad näitasid haruldast visadust, kuid maa oli siiski neile liig pikk. Jaaniado pidas ligi 20 km välja, kuna Laas E. vähe enne välja langes. Tarvis siirduda lühematele jooksudele ja ainult vaimustust!

Oma ette jooksja on aga 56 a. Karlis Tennissons, tuntud Buddha preester. Ta jookseb äärmist lühidat sammud, põlv ei sirgne ette sugugi, kuid selle eest ei ilmuta Karlis mingeid väsimuse tundemärke. Karlis väljendas korraldajale, et korraldage õõ ja päeva jooks, tema jookseb välja. Laasi käest sai ta 3,5 ringi „sisse“, kuid Karlis lõpetas jooksu 0,3 sek. paremini E. Reiman'i poolt püstitatud aastaid püsinud Tartu mk. rekordist.

Oleme näinud küll Karlit võistlemas, kuid tema treeningut pole keegi näinud. Ta vastupidavus on seda imestatavam! Jooksu lõpetades publiku marulise aplausi all, asus Tennissons kivitulba otsa ja pidas 3 min. kõne. Olen kuulnud teda kõnelemas mitmel pool ja olukorras, kuid seekordne kõne oli suuresti üllatav. Kõnet läbistas osalt valus pettumusjoon. Ta avaldas kahetsust, et publik on nii kasvatamatu sportliserit kui viisakuselt. Valus on kuulda neid pilkesõnu ja labasusi, mis lausutakse võistleja aadressil. Publik tungib jooksurajale ette, jalutab ja võistleja peab küünarnukkidega sõna tõsisel mõttes endale teed rauma. Kohtunikkude hüüded ja palved teed vaba hoida, ei avalda tuimale publikule mingit mõju. See näitab, armas sugurahvas, kui vähe oleme siseemiselt distsiplineeritud, kui vähe on meil spordikultuuri ja isegi viisakust, sest iga viisakas inimene lubab tänaval teisele teed, kuid siin on spordivõistlus ja võistleja ei saa läbi.

Kahju, et Eesti rahvas on veel nii spordivõoras. Süüdi siin olnud arvatavasti spordiväenuline ristiusk ja meie riigi ja seltskonna juhid. Tema 56 a. vanake jooksis kaasa puht spordi-propaganda, ja vaeste sõjainvaliidide pärast, kellele pidi minema suurem osa võistluse sissetulekust. Kahju ainult, et nii vähe osavõtjaid võistluses ja et publik veel spordi kui balagani peale vaatab. Eiole aga enam kaugel aeg, kus tulevad uued paremad juhid ja vaba Eesti õilsamale tulevikule vastu ruttab, nii lõpetab ta.

Kõne oli hoogus, sisaldas terake tarviliiku kibedat tõtt publikule, kuid kogu Karlise kõnet saatis publiku heatahtlik kiiduavaldus. Karlis lahkus rajalt üldise ovatsiooni ja publiku saatel, vast suudab ehk seegi õigustatud kibedustunnet vähe pehmedada suguraha suhtes.

Tehnilised tagajärjed: 25 km — 1. Karl Laas, Tartu Kalev, 1.35.54,3 (uus Tartu mk. rek. Endine E. Reiman 1.57.57,3 t. 1923. a.). Laasi vaheaeg 20 km (märgitud 3 kellaga) 1.13.51 (uus E. rek. Endine Ertise 1.16.12,6, jookstud sama Tähhvere pargi ringteel 1927. a. sügisel). 2. Karlis Tennissons, 1.57.57. J. L.

36°—37° C. Kehasoojuse reguleerimiseks on peajuus soojuse keskkohat, mis on külma- ja soojakerkude abil välisilmaga ühendatud.

Külma puhul on kehas põlemise protsessid intensiivsemad, organism nõuab rohkem toitu ja tekib tung liigutuste järgi. Soolase ilmaga puhul paneme vastupidist tähele — põlemine on pikaldane, söögiisu langeb ja puudub tuju liigutuste järele. Külma puhul tõmbuvad nahaalused veresoone kokku, nahk muutub verevaeseks, kahvatuks, sest veri valgub pinnalt siseelunditesse ja seega hoitakse soojust kokku. Kõrgemate välistemperatuuride puhul laieneb nahaalune veresoone, mille tagajärjel soojuse kaotus suurem. Ühtlasi tekib ka higi rohkem, mis omakorda suurendab soojuse kaotust, sest higi auramine tagajärjel jaheneb keha. Higestamine on tähtsamatest kehasoojuse reguleerijatest. On õhk veeauruga küllastatud, siis ei suuda keha soojust ära anda ja ta temperatuur tõuseb (soojusepiste). Seda tuleb marssimise puhul sooja, väikse ilmaga ette, sest higi auramine on takistatud. Soojusepiste tunnused tekivad pikemaajal. Alul on nagu väga punane, silmad läigivad ja hääl kahiseb; hiljem ilmub peavalu, silmade ees virvendab, tekib nõrkus, käik muutub kõikuvaks ja lõpuks minestab haige. Haiget peab kohe vilusse viima, pea asetama madalasse, pähe külmad kompressid ja keha hõõruda jaheda veega. Soojuselöögi ärahoidmiseks on tähtis mitte liiga tihedas kolonnis marssida ja tarvilisel määral juua. Ka võistlemise ja treenimise ajal palava ilmaga on joomine teataval määral tarvilik. Kõige kergemini tekib soojuselöök neil, kes vähe harjutanud ja kellel jalgadel haavad, sest neil on pingutuste mõjul põlemise protsessid väga elavad. See on maksev ka nende kohta, kes vähesemagamise või alkoholiga endi organismi nõrgestavad.

Tugevamate, kestvate pingutuste puhul ei suuda keha soojust reguleerida. Keha temperatuur tõuseb 40° C, mis alles tundide jooksul langeb, ilma et kahjulikke tagajärgi esile tuleks. Äkiliste surmajuhtude põhjuseks, mis ülepingutuste tagajärjel tekkinud (maratonijooksjad), on südame ülepingutus, kuid võib olla ka osalt keha liigsoojus.

Kreeka olümpia-mängud.

5. lhk. järg.

sed viis päeva. Esimene ja viimane päev kulus ohverdamisele ja lõbustustele. Teisel päeval oli kaarikusõit ja ratsutus, millele järgnes viievõistlus, jooks, visked ja maadlus. Kolmanda päeva hommikul toodi jällegi ohvreid Zeusile, peale lõunat olid poisikeste võistlused. Neljandal päeval peeti meeste kestvusjooksu võistlust. Peale viienda päeva lõpuohverdusi oli ka pidusöök, kus sagedasti rikkad võitjad, nagu Alkibiades kõiki koosviibijaid kostitasid. Võitjatele järgnes pidulik vastuvõtt kodulinnas, nende auks püstitati mälestussambaid ja löödi rahasid.

Hiilguse haripunktile tõusid mängud 5. sajandil. Selle järele langes Kreeka tähtsus ja kolooniad hakkasid võistlustele tooma elukutselisi atleete. Intelligents kaldus eemale, mängud jäid laia massi närvi-kõdik. Rooma keisrid soodustasid osalt mängude edasipidamist, püüdsid ja nõudsid aga ka osalt endile olümpia võite. Ristiusu tekkimisel muutus olümpiamängude tähtsus järjest vähemaks. Viimane võitja, keda olümpiamängudel nimetatakse, on armeenlane Varazdates 385 aastal peale Kristust. 393 aastal keelas keiser Theodosius ära olümpiamängude pidamise.

Peale mängude Altise orus peeti mängu Kreekas ka teistes paikades, kuid need olid enam kohaliku tähtsusega. Neid korraldati tänuks võitude ja hädaohust pääsmise puhul, meelega oraaklile, lepituseks jumalatele, surnute mälestamiseks jne. Üheks kaunimaks mängude mälestuseks on Xenophoni kirjeldus, kuidas 10.000 kreeklast raske rännaku järele üle mägede jõudsid välja Musta mere ääre ja merd nähes juubeldavaid mängu hakkasid

Sportarstlike näpunäiteid.

Nahk on inimese tervise peegliks. Milline peab olema nahk? Naha ehitus ja ülesand. Naha tolmamine, pigment. Higipisarad. Kananahk. Miks tõusevad ihukarvad püsti? Naha siledus ja pinevus. Rasvatõbi. Kehasoojuse reguleerimine. Millal ja kellel tekib kergemini soojusepiste.

Dr. A. Veiss.

III.

Nahk katab tervet inimese keha. Keha avastuste juures läheb ta limanahaks üle, mis katkestamata kõiki keha õõnsusi vooderdab. Nahk on inimese tervise peegliks. Tema seisukorra ja värvi järgi võime otsustada inimese tervise ja keha meeldivuse üle. Ka kõige kenam keha kaotab oma veetlevuse, kui ta on kaetud lodeva, kortsu ja kahvatu nahaga. Nahk peab olema pinevil, elastiline, läikiv ja pruunika jumega.

Iga vähik hindab neid naha omadusi õigustatult, sest nad on teaduslikult põhjendatud. Tervest naha tegevusest ripub suurel määral kogu keha tervis ja sellepärast peame hoolega naha eest hoolitsema.

Nahk koosneb kahest kihist — pealis- ja pärisnahast. Pealishaha pealne kiht koosneb eluta rakukestest, mis aegamööda ära langevad. Nende rakukeste ülesandeks on meie keha kaitsmine väliste mõjude eest. Vahete-vahel on nende rakukeste äralangemine hoogus ja märgatav, s. o. kestendamine. Sportlased ütleval sel puhul, et nahk tolmab. Selle eluta rakukihil all asuvad elusad rakud, kus tekivad uued eluta rakud. Elusad rakukihis, s. o. emakihis, asub ka pruunikas värvioolus, nõnda nimetatud pigment, mis kaitses päikese kiirte eest meie keha.

Pärisnaha kiht asub sügavamal, s. o. pealishaha all. Tema annab nahale vastupidavuse ja sikkuse. Siin hargnevad ergud peenikesteks ottsakesteks, mis valu, külma, sooja ja puutumise tundeid vastu võtavad ja peajuu juhivad. Oma alguse võtavad siit ka rasva- ja higinäärmed.

Rasv on väga tarvilik, sest tema teeb naha pehmeks, takistab vett sisse tungimast ja hoiab pakatamise eest. Jääb rasv näarmetesse kinni, siis tekivad nahale vistrikud ja mustad tipud, mis hoolsal pesemisel ära kaovad. Higi näol eritab nahk vahetpidamata kehale kõlbmatud ollu- sed välja. Harilikus soojuse juures ei pane meie tähele higi auramist kehast. Ainult suurema kuumuse juures või ägedalt kehalisi harjutusi tehes ilmuvad nahale higipisarad. Nahas asuvad ka lihased, mis ühenduses ihukarvadega. Külma mõjul tõmbuvad lihased kokku — tekib kananahk, kuna hirmu tagajärjel ihukarvad püsti tõusevad. Nahk võtab ka vähesel määral hingamisest osa.

Pärisnahk läheb pikkamisi nahaaluseks rasvakoeks üle. Nahaalune rasvakeud pole üksi tagavaraaidaks nälapäevadel, vaid ta annab ka head kaitses väliste mõjude vastu, s. o. hoiab külma eest ja pehmedab tõukeid. Teataval määral olnep rasvakoest ka keha ilu, sest tema tõttu on nahk sile ja pingul; iseäranis naiste juures aitab ta kehavorme harmooniliselt kujundada. Kogub naha alla üleliia rasva, mis harilikult tingitud ainetevahetuse rikkedest ja vähesest liikumisest, siis tekib rasvatõbi. Rasvatõbi mõjub kahjulikult vere ringvoolule, hingamisele ja takistab lihaste tegevust.

Nahk võtab ka keha soojuse reguleerimisest osa. Soojus tekib inimese kehas toiduolluste põlemise tagajärjel. Toiduollustest annab kõige rohkem sooja rasv. Nii saame 1 gr rasvast 9,3 kalooriat, 1 gr munavalgest 4,1 kal. ja 1 gr süsivesinikust 4,1 kal. (soojuse hulk, mis kulub 1 gr. vee soojendamiseks 0° kuni 1° C, nimetatakse kalooriaks). Täiskasvanud inimene produtseerib 24 tunni jooksul töötamata 2200 kg kal. Töötades tõuseb kalooriate hulk, sest toiduolluste põlemine sünnib kiiremini. Keha kaotab vahetpidamata soojust kiirgamise, edasiandmise, higestamise, hingamise läbi ja eritades kehasoojusega väljaheiteid.

Inimene kuulub kuumavereliste loomade liiki, sest tema keha temperatuur on püsiv. Konnad, kalad jne. on külmavereliste loomade liigist, kellede keha temperatuur ripub välisilma temperatuurist. Inimese keha soojus kõigub kaenla all

Seisukohad sportliku mehhanismi kooskõlastamisel.

E. Idla: „Tehtud töö väärt 4—5 eelmise aasta oma ja sääraselt edasi!“

Joh. Villemson: „Rõnk tegelaste valmistamisele!“

Spordiväljade võrk ja 25.000 sportlast praeguse 6000-nde asemel.

„Enam kooskõla sportlikku mehhanismil“, mida objektiivsusega käsitatud E. Spordilehe eelmises numbris, on praegu meie spordipoliitika aktuaalsemaid küsimusi. On õige, et vastav mehhanism ei tööta küllalt ladusalt ja tööle puudub eesmärgi edukamaks taotlemiseks tarvilik ratsionaalsus. Kehalise kasvatuse inspektori asutusel puudub selle instituudi värskuse tõttu kindlalt kujunenud töölaad ja -piiritus ja töötung selle loomulik kujul vahutab paiguti üle tarviliku. Siiski ei ole salata kehalise kasvatuse inspektori asutuse noort jõulikkust, mida paiguti võiks nimetada ka ürgjõulikkuseks, mis verd tuikama panevaid on raputanud kogu meie sportlikku liikumist.

Kehalise kasvatuse inspektori asutusel, mis kehakultuuri sihtkapitali uue organ, on mõningaid vastolulisi kokkupuutumisi liitudega. Kuigi nendes vastoludes on õhemat ja ka paksematki ollust, ei ole rõõmustavalt nende põhjuseks rümal „jumal jumala kõrval“ olemise võimujonn, vaid need vastolud on tingitud mõlemapoolselt: kehalise kasv. inspektori hurraaga pealeminekust asjale ja liitude pisut liig suurest vähetegemisest. Kehalise kasvatuse inspektori asutus on, nagu öeldud, kehakultuuri sihtkapitali organ. Sihtkapital on aga rahaandja ja seetõttu on kehalse kasv. inspektoril omast kohast ka õigus arvata, et rahaandjaga lähemas vahekorras olek tingib talle ka enam õigusi. Päril tõenäoline ja usutav on ka, et kehalse kasv. inspektori asutuse janu rahaõiguse, s. o. võimu järele, ei ole sugugi nii suur, et see kujuneks asja hukutavaks. Asja tuum seisab ikkagi tegevuse koordineerimises ja sellele jõudmine on võimalik suurte murranguteta.

Et praegusesse olukorda saada suuremat selgust, toome siin mõlema „vastaspoole“ seisukohad. Kehalise kasvatuse inspektor Ernst Idla kõneleb järgmiselt: „Kehalise kasv. inspektori asutuse ülesanne on eelkõige kehalse kasvatuse eeltingimuste loomine. See koosneb spordiseltide ellukutsumisest, juhtide soetamisest, väljade võrgu loomisest ja kehalse kasvatuse õpetuse andmisest üldjoontes.“ Inspektor viib mind keskliidu saali, mille suur sein täis värskeid kaarte, millel piltlikult kujutatud k. k. i. asutuse tänavuse hooaja tegevus. Üldkaardil spordiväljade võrgu kohta selgub, et Eestis on varemalt ehitatud liiki kuuluvaid väljaid neli (Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Narvas), ehitusel 9 ja eelarves 14. 27 välja — see oleks meie praeguste olude juures juba vastuvõetav ja korralik võrk. Teisel kaardil on graafiliselt kujutatuna näha, et meil on kokku 5572 registreeritud sportlast, kes eriliitude kohta jagunevad järgmiselt: jalgpalliliit 2700, Ekraveliit 1400, tennisliit 572, käsipalliliit 500 ja talispordi liit 400. Võimatu ei ole nende arvude mõningane puudulikkus, sest Ekraveliit ise loeb oma registreeritud sportlaste arvu üle 2000-ndele, kuigi k. k. i. asutus selle arvu märgib 1400-ga. Igal juhul ei tõuse registreeritud sportlaste arv meil praegu palju üle 6000-de. See arv esindab küll kogu, kuid on suhteliselt veel väga väike. Siin oleks kehalse kasvatuse inspektori asutuse õige ülesanne kehakultuuri seevõrra levitada, et praeguse üldarvu 6000-de asemel oleks kolme aasta pärast 25.000. See ülesanne peaks kuuluma täiesti lahendatavate liiki ka asutusele, kellel pisut vähemgi energiat kui seda on praegu k. k. i. omal. 6000-dest 25.000-deni on näilikut kõva seitsmepenikoorma saabaste samm, kuid k. k. i. tänavune start lubab siiski kinnitada selle astutavuse võimalikkust. Lootusriikka usu pant on siin k. k. i. asutuse tänavused kursused, mille hingede kogusumma värviline tulp on seinakaardil paigutatud registreeritute üldarvu kõrvale. K. k. i. instruktorite poolt korraldatud kursustel on osavõtjaid tänavu olnud 3809. Kui sellest maha arvata instruktorite poolt vast ehk tehtud võimalikku ülespuhumist 20 protsendi võrra korratute kursantide arvel, jääb järele alguse kohta veel küllaldane arv. K. k. i. instruktorite 3809 kursanti jagunevad järgmiselt: kergejõustik, jalgpall ja võimlemismängud 2495, ujumine 468, suusatamine 258, maadlus 185, võimlemine 177, massaash 105, põks 85 ja jääpall 36.

Vahemärkena registreeritud sportlaste ja ka kursantide arvulise proportsiooni kohta alade järele on naelutada talispordi arvulist

kängusolekut, mis täiesti vastav ka tegelekule. 6000-dest registreeritust on talispordiliidul ainult 400, mis annab suhte 1:15. Kursantide kohta on suhe talispordi ja muude alade vahel peaaegu samane — 1:14. See talispordi suhe on ebaloomulikult nõrk. Kuigi suve ja talve vahetus on meil veniv ja jätab spordi hooegade vahetusesse ebamäärasuse, peaks talispordi suhe lähematel aastatel tõusma 1:5-le (6000-dest registreeritu kohta 1200 talispordlast), kuna loomuliku suhet võiks hinnata 1:3-le.

Spordiväljade ehitamiseks oli kehakultuuri sihtkapitali poolt tänavuseks antud 1 milj. senti ümber. Ehituste hädatarvilikuks forseeerimiseks on samaks ostarbeks tulevase aasta kohta võetud eelarvesse 3.515.000 senti. Spordiväljade võrgu loomisest on k. k. i. asutusel initsiaatori funktsioonid, millest nimetada tarvilikke läbirääkimiste pidamist, plaanide väljatöötamist ja ehituskapitali koostamist.

K. k. i. kõneleb veel enese tegevusest vahelülina kooli ja üldspordilaskonna vahel. Õpetajaskond ja võimlemisõpetajad on seni olnud vastasrinna spordi üldliikumisega, kuid k. k. i. enese ja tema asutuse tegevusel on vahetust lahenedud ja kool võib kujuneda allikaks, kust kehakav. liikumine võib endisest suuremalt ammutada lisavõimsust. Lähemas tulevikus tahab k. k. i. ametisse panna rändinstruktoreid filmidega. Harilikus filmipropaganda kavas oleks esinemisel põllumajanduslik, kehakultuuri ja naljafilmi. Teistest kavatsustest nimetas k. k. i. kõnelusel „pealetungi 5000-dele tuletõrjujale“. Muidugi on ka see viimane kavatsus hea, kuid laadilt ei puudu temas utoopiat. Eesti 5000 tuletõrjujat on palju sooritanud ligemete heaks, kuid ka eneste hukutamiseks (tuletõrje ja karskus on ju ükssteisele lähedased kui maakera nabad), ja nüüd loota, et need teenistus-, hoolsus- ja muude märkidega ehitud mehed asuksid k. k. i. sihtvõimlemisele, oleks kergeusklikkus par excellence.

Tuleval aastal tahab k. k. i. edasi vabritseerida kursante. Inspektori arvates on liitude ülesandeks puhtvõistluspordi arendamine ja kvalifitseeritud võimetega kursandid pakub inspektor edasi liitudele, kes nendest meisterdagu klassi sportlasi ja lihviu Nurmisiid, Lundqviste, Hirschfeldisi ja Catoreid. K. k. i. märgib heal meelel tänavust suursuuet, milleks see olnud üldspordiliikumise edu ja eriti kergejõustiku tõusu alal. Kergejõustiku tänavuse tõusu suuremate teguritena nimetab inspektor sportlaste täielikku andumist asjale, üldist võistluste rohkust ja sisevõistlusi kevadel, mis korraldati olümpiaaegses tühisas. Inspektor arvab, et Eestis üheksa aasta spordiliikumises on kaks suurt sammast: Tallinna staadioni ehitamine ja tänavune suvi oma üldtõusuga. Tänavuse aasta töö kohta, mille loomulikult ei puudu k. k. i. asutuse osa, arvab inspektor, et see on väärt nelja-viie eelmise aasta tööd — kui mitte enam. Säärasel kombel tahab k. k. i. asutus oma tööd jätkata ka tulevikus.

K. k. i.-ga ühe ja sama katuse all asuvad liidud ja mees, kes neid kehabast — see on Joh. Villemson. Liitude juhatustesse tuleb kord üks, kord teine „külaline“, kuid filtri, kellest läbi läheb juhatuste meeste mõttepärn, on liitude elupõline „tegelinski“ Villemson. Ta ütleb: „K. k. i. loogu seal, kus praegu veel midagi ei ole. Praegused k. k. i. asutuse kursused selt-side juures ja spordi erialadel ei ole nimetatud töövälgi. Kergejõustiku-, põksi- ja maadluskursused, nagu neid korraldab k. k. i., on puht eriliitude korraldamisala. Levitagu k. k. i. kehakultuuri üldiselt. Viigu ta kehakultuur maa „sisse“ — Põksimaale, Läänemaale jne. K. k. i. tegevuse siht olgu, et kursandid ei hakkaks poksima ja maadlema, vaid pooldaks kehakultuuri ja sporti üldiselt. K. k. i. instruktorid ei täida oma õigeid ülesandeid, kuna nendel instruktoritel puudub vastav ettevalmistus. Peaiegi on hõlpsam õpetada eriainet kui üldiselt mõjutada kehakultuuri tõusu. Nüüdised instruktorid ei ole ka asjast tarvilikult huvitatud, sest kuu või kabe ajutise töö järele on nad jälle läinud. Peaks olema alalised instruktorid. Kui olümpiaavõtjad Käpp ja Väli k. k. i. instruktoritena kursusi annavad, siis on see maadlusatleedide valmistamine ja mitte kehakultuuri üldarendamine. Instruktoriteks on tarvilikud isikud, kes oskavad

seltkonnas olla mõjufiguurideks ja ei lähe välja üksi oma spordiga. Kui tarvilikul kõrgusel olevad instruktorid puuduvad, siis tuleb neid valmistada. Eesmärk olgu: vähema kuluga suurem kasu. K. k. i. instruktorite praegune tegevus on endiste aastate kordamine. Siis tuldi otsusele, et säärased kursused tulevad lõpetada vähese tagajärjekuse tõttu. Maal ei anna puhtsportlik kursus tagajärge. Kursus tehakse küll läbi, kuid osavõtjad kaovad koos kursuste lõpuga. Tarvilik on tegelaste valmistus. Kahjuks ei ole aga teada, et k. k. i. sääraseid kursusi oleks korraldanud. Koha peal juhtivate isikute puudumisel on erialade kursused nagu maha visatud. Tekkinud arusaamatuste tõttu on k. k. i. asutuse ja liitude vahekorrald. Seni on märgata olnud liitude ignoreerimist k. k. i. asutuse tegevusel. Kokkulepe ühes tööplaani kindlaksmääramisega on tarvilik ja võimalik. Tähtis ei ole praegu, kes midagi korraldab, vaid kuidas korraldatakse. Tänavune edu on küll üldiselt suur, kuid see on hooasi. Pärnu on edenunud, Viljandi on tänavu tegev olnud, kuid selle näite kõrvale on tuua Narva langust ja kahanenud on Saaremaa omaaegne elavus. Kohtade peal on tarvis eestvedajaid. Ainult nende abil püsib liikumisel hoog.“

Nagu mõlema avaldustest selgub, ei ole vastolud sugugi „tuli ja vesi“. K. k. i. asutusele jääks kehakultuuri üldine levitamine ja koos sellega spordiväljade võrk. Kursuste laad tuleks küll muutmisele, nagu selle tarvidust põhjendab Joh. Villemson. On ju ikkagi pentsikult üle aruone kui k. k. i. korraldab jalgpalli vahekohtunikkude kursusi, nagu säärane asi olevat praegu Pärnus. Tegevusalade väljatöötamine, jaotamine ja kooskõlastamine on kindlate piirjoontega tarvilik. Üldise kava selleks on hästi esindanud E. Spl. eelmise artikli autor, toimetaja H. Tammer. Agarusel võiks kooskõlastamine olla aja poolest kuu küsimus ja talvel võiks ühiselt rühkida edasi spordiväljade võrgu ja 25.000 sportlaste poole.

Toomas Kivi.

Saksa olümpia atleedid Hindenburgi juures.

Möödunud laupäeval võttis Saksa riigipresident Hindenburg oma lossis vastu St. Moritzi ja Amsterdamit võitjaid sportlasi. Peale presidendi perekonna viibis koosviibimisel ka riigikantsler Müller, sõjaminister Gröner, paljud kõrgemad ministriülemite ametnikud, Saksa saadik Haagis krahv Zech, olümpia komitee esimees dr. Lewald ja Mecklenburgi hertsog Adolf Friedrich.

Ilmunud olid kõik Saksa olümpiaavõtjad peale Rademacheri, kes praegu viibib võistlustel Jaapanis. Riigipresident teravitas nii olümpia atleete kui ka nende juhte. Dr. Lewald esitas presidendile isiklikult kõiki olümpiaavõtjaid ja märkis kõnes vastuvõttu kui kaunist lõpuakordi olümpia võistluste töös. Selles töös on Saksa sport tugevasti uudismaad võitnud juure, leidnud uusi talente ja toonud uusi suursaavutusi, omandades teise koha kõigi maailma-rahvaste hulgas. Dr. Lewald tänas president Hindenburgi, seades teda ühtlasi vaimlise ja füüsilise tuseduse eeskujuks.

Riigipresident väljendas võitjatele oma sümpaatiat ja andis neile Saksa valitsuse nimel üle erilised mälestusmärgid. Märgid said vabahärra v. Langen, ülemleitnant Kahl, direktor Hensel, Helbig, Strassberger, Leucht, Helene Mayer, Moeschter, Bruno Müller, Hilda Schrader, Lina Radtke, Engelhardt ja Hirschfeld.

Mälestusmärkide väljajagamisele järgnes tee, kus Saksa valgepatsiline kaunitar, vehklemise võitja prl. Helene Mayer pandi istuma presidendi ja riigikantsleri vahele. Kui president kuulis, et prl. Mayer oli Berliini tulekuks saanud koolist ainult üheaainsa vaba päeva, saatis president koolidirektorile kirja, et see prl. Mayerile kingiks veel ühe vaba päeva.

Pärnu karikamängud.

Tervis - Pärnu JK 1:1.

Tervise ja Pärnu JK-i vahelised heitlused on olnud pea alati käärrikkad ehk veidi laiendatult — Pärnu JK-i esinemised linnavalitsuse karikamängudel pole läinud kuigi libedasti. Kui nende seltsi kuuluv vilemees mängu juhtis varemmail aas-tail, siis oli kaotajal alati põhjust nurisemiseks. 1926. a. lahkus enne lõppu väljalt Pärnu JK. Seekordne matsch oli jällegi äärmiselt skandaalne.

Käesoleval aastal jõudsid finaali Tervis ja Pärnu JK, viimane ühe miinusega, kes kaotas 0:2 Tervisele. Seekordsel Tervise võidul oleks karikas kuulunud temale, kuid Pärnu JK oli kindel võidule, nii tuli oodata ägedat matschi, kus kumbki ei tahtnud kergelt alla vanduda.

Võistlus leidis aset Pärnu staadioni jalgpalliväljal. Algvileks seisid 22 surmtõsist nägu järgmiselt rivis: Tervis: Otmann; Parm—Schmidt (kapt.); Kuuste—Laur—Martson; Peterson—Vares—Välbe—Eskusson—Hendrikson. Pärnu JK: Aspe; Vichterstein—Koop; Vaher—Sarapik—Jensen 1. (kapt.); Parakov—Pudel—Tammann—Jensen—Reimann. Kahe vastase heitlust oli sõitnud juhtima Tallinna Merkuurist Seegner.

Tervis saab poole valiku. PJK alustab mängu vastu tuult. Mäng omab kohe algul kiire iseloomu ja kus pall, seal ka mängijad koos kompaktses hunnikus. Vä. Hendrikson pääseb ladusalt läbi, kuid tf. Välbe kaotab kera. Vv. Aspel on tõrjuda kohe raske pall. Kombiin Hendrikson—Eskusson ja tf. Välbe löögivalmilt jalalt haarab nakkkuuli vv. Aspe. Tervis surub vastase tuule soodustusel oma väljapoolle, kuid see nähtavasti ei meeldi Pärnu JK-i mängijatele, kes üksteist valimatul ja ebasüüdsail sõnul käsutavad. P. Peterson ühes ps. Varesega murravad värava oudiliini, kuid söödust pole juttugi. Pärnu JK-i backid sünnitavad õudseid momente oma väravavahile püstitöökidega. Tf. Välbe veeretab Aspele püütava palli. Vilemel tuleb sagedasti märkida Pärnu JK-i rohkeid foule, mille puhul mängijad sageli asjatult lärmitsevad. Tf. Välbe tubli pomm vuhiseb palli võrra üle. Distantis 35 mtr. Vä. Hendrikson on läbi, kuid löök vuhiseb mööda. P. Porokovi löök 10 mtr. palli võrra mööda, mis minut hiljem kordub. Vä. Reimanni löök satub Aspe pihku. Vs. Jensen 2. tungib kaitsest läbi, kuid komistavad mõlemad, nii väljajooksud v-v. kui ka Jensen. Kogub kogu Pärnu JK-i edurivi maaslamava v-v. ümber, et jagada mükse ja mõni tervislane oma vastasmängijale. Vilemees kõrvaldab mängust Pärnu JK-i ps. Pudeli ja Tervise vh. Martsoni. Viie minuti möödumisel kutsutakse eelnimetatud tagasi. Poolaeg annab tagajärjeks väravateta viigi. Nurgad 1:1. Ülekaal täielikult Tervise.

Teine poolaeg algab paljutootavalt Pärnu JK-ile. 40 sek. pääseb juhtimisele Pärnu JK. vasak tiiva kombiini järele, lükkab tf. Tammann palli ette ps. Pudeli, kes 3—4 mtr. teeb 1:0.

Vä. Hendrikson murrab, nagu sel mängul sageli, läbi, kuid löök ei taba märki. Seekord 8 mtr.-ilt, pomm läheb üle. Pärnu JK-i löök satub põikpuusse. V-v. Aspe valmistab õudse momendi oma meeskonnale kauge väljajooksuga. Th. Sarapiku hea kaugelöök läheb palli võrra üle. P. Peterson pääseb poolkaitsest mööda ja söötab palli vasaktiivale, kus sisemise positsioonil asuv vä. Hendrikson palli juure jõuab, aga vastaspaari poole tõttavat tf. Välbet takistab vb. Koop; eelmine kukub üle Koobi. Piirikoh-tuniku fouli märkiv tegevus, vahekohtuniku vile, penalty ja tf. Välbe kick on püüdmatu v-v. Aspele. Seis viigis 1:1. Aega kulunud 72 minutit. Pärnu JK. mängijad muutuvad liig isemeelseks, takistavad vilemehe tegevust. Hoogne mäng ei anna normaalaja lõpuks tagajärjes muutust. Pü-sib viik 1:1. Teine poolaeg möödus Pärnu JK-i ülekaalul.

Antakse lisa-aeg 2×15. Vä. Hendriksoni hea löögi 20 mtr. võtab v-v. Aspe. Th. Sarapiku jõulise löögi tõrjub v-v. Otmann ristnurgast, juure tõtanud tf. Tammanni pomm ½ mtr. läheb rohkelt mööda. Pärnu JK-i meesk. vanem vh. Jensen I teeb fouli, mida märgib vilemeeski, kuid Pärnu JK-i mängijad algavad järjekorralist janti — vaidlemist vahekohtunikuga, viimane kõrvaldab mängust vh. Jensen I, kes häbematusi lasi kuuldavale vilemehe aadressil. Mõni väljavõte Eesti jalgpalli liidule saadetud võistlusprotokol- list vilemehe märkustest. „Mis sa kuradi mats mõlised, ära lase ennast maha lüüa. Kaabakas jne.“

Teisel lisaveerandtunnil tuleb v-v. Aspel tõrjuda jõulist kaugelööki väljajooksuga. V-v. Otmann haarab palli meeste hunnikust. Vä. Hendriksoni hea söödu järele tf. Välbel värava võimalus, kuid v-v. Aspe võtab palli löögivalmilt jalalt. Th. Laur muretses uue võimaluse tf. Välbele, kuid v-v. Aspe on jällegi palli peremees. Tf. Tammann läbi, kuid löök vuhiseb üle. Välbe vabalöögi võtab lati alt v-v. Aspe.

Kahetunnilise matschi tulemuseks oli seega sama viik 1:1. Matsch oli tasavägine, kuid kiire ja Pärnu JK-i poolt fouliderikas. Rohkesti tööd oli väravahtidel, väljaarvatud esimene poolaeg. Parim neist ja üldse väljal oli Pärnu JK-i v-v. E. Aspe, kes lunastas sellega vekslid eelmisest mängust, mis tema hooletuse tõttu kaotati. Veel oli hea Pärnu JK-ist vk. Tervise paremad olid samuti v-v. Otmann, th. Laur, tf. Välbe ja vä. Hendrikson. A. P.

silmatorikavamalt trükituid. Vahel lin-nas käies ostan ka Soome spordilehe, kuid tellimiseni ei ole veel jõudnud.

Amsterdami olümpiaadil püstitas Paa-vo Yrjölä kümnevõistluses ladiseva vih-ma, vingi tuule ja külma käes maailmare-kordi 8053,290 punktiga. Ta üksikud ta-gajärjed olid: 100 m 11,4; kuul 14.11; kaugus 6.72; kõrgus 1.87; 400 m 53,2; 110 m tõk. 16,6; ketas 42,09; teivas 3.30; oda 55.70; 1500 m 4.40. Peale olümpiaadi on Yrjölä visanud oda 63 m, heitnud ketast üle 43 m, tõuganud kuuli üle 14.50 m ja pa-randanud oma teisigi seniseid maksimu-me, nii et Yrjölä usutakse võivat saavuta-da kümnevõistluses ilusa ilmaga 8500 punkti.

Kreeka olümpia-mängud.

6. lhk. järg.

pidama, unustades vaeva ja väsimuse. Jooksti raskeimal maastikul, maadeldi, poksiti ja ratsutati. „Ja see oli kaunis vaatepilt,“ jutustab Xenophon, „sest võist-lusest võttis osa palju võistlejaid, ja et sõ-jakaaslased vaatasid pealt, tõusis võistlus-kirg kõrgeks.“ Kõige selle kõrval toodi ohvreid jumalatele.

Kehaharjutuste levinemine näitab, mil määral need sel ajal olid seotud jumalate kultusega. Nad mõjutasid lõpuks religioo-ni ja jumalate ettekujutusviisigi. Juma-lad mõeldi olevat võistluste sõbrad, kes sa-geli ei leppinud mitte ainult pealtvaataja osaga, vaid löid ka ise kaasa. Apollo ei ole mitte ükski vibulaskja, vaid ka jooksja, ket-taheitja ja rusikavõistleja. Hermes on maadluse ja terve palestrakunsti ülesleid-ja, mispärast tema kujutus ka kaunistab võimlaid. Jutustatakse, et Zeus on maa-deldu Kronosega, Apollo võitnud Herme-si võidujooksu ja Aresti poksis. Hobuse-sabaga Silonigi kujutatakse ühenduses pa-lestra turniriistadega ja eroote maadlemas üksteisega. Sportlikkudest mõistetest loo-di isegi uusi jumalad, nii Agon ja Pa-lestra.

Paavo Yrjölä.

1. lhk. järg.

hoidma viinast ja tubakast ja muust laa-gerdamisest. Nüüd on küll selgi oma var-jupool, Paavo on talus peale minu veel ain-sam mees, ja kuigi ta teeb tööd meeleldi, võtavad need reisid talt palju aega. Minul enesel juba teine jalg veidi kange ja pole minust enam suuremat abi ühtegi.

— Kui vana Teile olete?

— Kolmas aasta kukkus juba üle ka-heksakümne.

Veskilist ei tulnud ega tulnud. Ei jõudnudki ära oodata. Tulin teisel päeval tagasi. Paavo jälle veskil. Käisin ka ma-gamistoas, seal on maailmameistri säng, tavaline puukoika, peatsis ripub püss, sei-nal väike kapp.

Sammun veski poole. Umbes kilo-meetri järele tuleb vastu noor talumees koormaga, üleni kaetud jahutolmuga. Tunneme üksteise ära. Oleme mõlemad hämalased, seepärast areneb jutt aeglaselt. Puudutame Ameerikat ja muid maid. Kuigi teiselpool loiku tehakse igasugu vi-gureid ja Paavol sellest puudub õige ette-kujutus, ei usu ta siiski, et mõni yankee ta 8000-punktilise maailmarekordini jõu-aks 10-võistluses.

Teen vahepeal ülesvõtteid ja jõuame

pikkamööda koju. Esitan mehele korraga päris filosoofilise küsimuse — mispärast spordib ta? — Sellele ei oska ma vastata, naeratab Paavo. Seepärast vist, et teeb löbu.

Kodune elu-olu ja söögipoolis on kõige lihtsam, nagu see vast põlvest põlve olnud Soome väiketeludes. Kõvad saunaskäijad on aga siin talus kõik. Suvel köetakse sauna kaks korda nädalas, talvel kolm korda.

— Aga sinne maastik ei ole ju harju-tusteks sobiv, lagedat ruumi üldse vähe?

— Maastik on küll selline, nagu näete, kuid rukkipoollu ääres on ilus 50-meetriline sile maariba, kus saab teha kiirjooksu. 1500 meetrit ei jookse harjutustel kunagi. Elutoa ukse all on ka natuke siledat muru, siin olen seadnud sisse hüppe ja viskeko-had. Ega ketas ei pruugi ise kukkuda si-ledale maale, ta võib harjutusel ka lepavõ-sastikku lennata.

— Mis asjaolud annavad Teile maailma-rekordideks tarviliku tuju?

— Ilus ilm ja hea vorm. Rahva ergu-tamine ei mõju minusse sugugi.

— Kas jälgite ka hoolega maailma sporditeateid?

— Ei viitsi harilikult, tuleb otsekohene vastus. Ei loe ajalehtede spordiudistest palju peale pealkirjade, neidki ainult kõige

Igasugused
spordiabinõud.

Spordiseltsidele sõja-
väelastele ja koolidele
hinnaalandus.

Kaubamaja

„Sport“

Talinn, Narva mnt. 19,
kõnefr. 23-00.